

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

12 februari 2008

VOORSTEL

**tot wijziging van het Reglement van de
Kamer van volksvertegenwoordigers inzake
de orde op de tribunes**

(ingedien door de heer Hagen Goyvaerts c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

12 février 2008

PROPOSITION

**de modification du Règlement de la Chambre
des représentants relative à l'ordre dans les
tribunes**

(déposée par M. Hagen Goyvaerts et consorts)

SAMENVATTING

*Dit voorstel strekt ertoe toehoorders in de tribune
van de Kamer te verplichten de zittingen met ongedekt
hoofd bij te wonen.*

RÉSUMÉ

*La présente proposition vise à obliger le public in-
stallé dans les tribunes de la Chambre à assister aux
séances découvert.*

<i>cdH</i>	:	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V-N-VA</i>	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>Ecolo-Groen!</i>	:	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen</i>
<i>FN</i>	:	<i>Front National</i>
<i>LDD</i>	:	<i>Lijst Dedecker</i>
<i>MR</i>	:	<i>Mouvement Réformateur</i>
<i>Open Vld</i>	:	<i>Open Vlaamse liberalen en democratén</i>
<i>PS</i>	:	<i>Parti Socialiste</i>
<i>sp.a - spirit</i>	:	<i>Socialistische partij anders - sociaal, progressief, internationaal, regionalistisch, integraal-democratisch, toekomstgericht.</i>
<i>VB</i>	:	<i>Vlaams Belang</i>

<i>Afkoortingen bij de nummering van de publicaties :</i>	<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>
<i>DOC 52 0000/000</i> :	<i>Parlementair document van de 52e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i> :	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i> :	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV</i> :	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV</i> :	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i> <i>(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN</i> :	<i>Plenum</i>
<i>COM</i> :	<i>Commissievergadering</i>
<i>MOT</i> :	<i>moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</i>
	<i>PLEN</i> :
	<i>COM</i> :
	<i>MOT</i> :

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :

Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Tijdens de vorige zittingsperiode werd artikel 176 van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers aangepast met het oog op de afschaffing van het voorschrift dat toehoorders op de tribune geen hoofddeksel mogen dragen. Deze oude parlementaire traditie, ingegeven door de eerbied die toeschouwers aan de instelling verschuldigd zijn, werd verlaten om islamitische vrouwen toe te laten gesluierd de zittingen bij te wonen.

De indieners zijn van oordeel dat het niet opgaat bestaande tradities en geplogenheden op te offeren ten behoeve van het religieuze en culturele particularisme van bepaalde bevolkingsgroepen. Bovendien is het niet zo dat een verbod op hoofddeksels en dus ook op het dragen van een sluier of hoofddoek in strijd zou zijn met de godsdienstvrijheid. Godsdienstvrijheid is geen absoluut recht in die zin dat men zijn godsdienst overal en te allen tijde zou mogen belijden. Niemand kan in redelijkheid beweren dat inbreuk is gemaakt op zijn vrijheid om zijn godsdienst te belijden doordat zij niet met een hoofddoek de zittingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers mag bijwonen. De Kamer is immers geen plaats die bestemd is voor het belijden van eender welke godsdienst. De autonomie van de instelling dient derhalve te primeren. Overigens zijn de indieners van oordeel dat het toelaten tot de tribunes van vrouwen met een hoofddoek in strijd is met de neutraliteit die openbare instellingen zoals de Kamer moeten kenmerken. De hoofddoek is daarenboven de uitdrukking van een welbepaalde interpretatie van de islam. Het gaat niet om een voorschrift dat rechtstreeks is af te leiden uit de koran. De islamitische hoofddoek is, behalve een symbool voor seksuele discriminatie, een middel om de afwijzing van de Westerse cultuur tot uitdrukking te brengen. De hoofddoek heeft een door en door politieke betekenis: het is een instrument dat de invloed van de orthodoxe islam zichtbaar moet maken.

Hagen GOYVAERTS (VB)
 Koen BULTINCK (VB)
 Jan MORTELMANS (VB)
 Bert SCHOOFS (VB)

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Au cours de la législature précédente, l'article 176 du Règlement de la Chambre des représentants a été adapté en vue de supprimer la disposition prévoyant que le public présent dans les tribunes ne pouvait porter de couvre-chef. Cette vieille tradition parlementaire, inspirée par le respect que les spectateurs doivent à l'institution, a été abandonnée pour permettre aux musulmanes d'assister voilées aux séances.

Il est à nos yeux inadmissible de sacrifier les us et coutumes existants sur l'autel du particularisme religieux et culturel de telle ou telle communauté. Il est par ailleurs inexact d'affirmer qu'une interdiction des couvre-chefs et, partant, du port du voile ou du foulard serait contraire à la liberté de culte. La liberté de culte n'est pas un droit absolu, au sens où l'on pourrait pratiquer sa religion partout et à tout moment. Nul ne peut raisonnablement prétendre que le fait de ne pas pouvoir assister voilée aux séances de la Chambre des représentants porte atteinte à la liberté de pratiquer sa religion. La Chambre n'est en effet pas un lieu destiné à la pratique d'une quelconque religion. L'autonomie de l'institution doit par conséquent primer. Nous estimons du reste que la présence de femmes voilées dans les tribunes est contraire à la neutralité qui doit caractériser les institutions publiques telles que la Chambre. Le voile constitue par ailleurs l'expression d'une interprétation particulière de l'islam. Il ne s'agit pas d'un prescrit directement dicté par le Coran. Le voile islamique est, outre un symbole de discrimination sexuelle, une manière d'exprimer son refus de la culture occidentale. Le voile a une signification fondamentalement politique: c'est un instrument qui doit rendre visible l'influence de l'islam orthodoxe.

VOORSTEL

Enig artikel

In artikel 176, tweede lid, van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers worden de woorden «en met ongedekt hoofd» ingevoegd tussen de woorden «in stilte» en het woord «zitten».

24 januari 2008

Hagen GOYVAERTS (VB)
Koen BULTINCK (VB)
Jan MORTELMANS (VB)
Bert SCHOOFS (VB)

PROPOSITION

Article unique

Dans l'article 176, alinéa 2, du Règlement de la Chambre des représentants, les mots «et découvertes» sont insérés entre le mot «assises» et les mots «, observent le silence».

24 janvier 2008